

Belofte maakt schuld

Moeten we doorgaan met de Millennium Ontwikkelingsdoelstellingen? Aanvankelijk enthousiasme lijkt weggeëbd. Er is alom kritiek: de Millennium Development Goals (MDGs) worden niet gehaald, ze zijn te ambitieus of niet ambitieus genoeg, onvoldoende precies omschreven, eenzijdig kwantitatief, zonder aandacht voor kwaliteit, onderlinge relaties en omgevingsvoorwaarden, er ligt geen strategie aan ten grondslag en, *last but not least*, er ontbreken belangrijke doelstellingen, zoals vrede en mensenrechten. Het is kritiek van deskundigen en zij hebben gelijk. Maar zij gaan voorbij aan de politieke betekenis van de MDGs.

Toen rond de eeuwwisseling teruggekeken werd op vijftig jaar ontwikkelingsbeleid, drongen zich twee conclusies op. Ten eerste: geen van de toegepaste ontwikkelingsstrategieën – de 0,7 procent hulpdoelstelling, de VN-ontwikkelingsdecennia, *delinking* via imports substitutie, de Nieuwe Internationale Economische Orde, de *basic human needs*-benadering, structurele aanpassing, de Washington Consensus, Agenda 2000, enzovoort – had tot volle tevredenheid gewerkt. Resultaten waren partieel, effecten contraproductief. Ten tweede: de armoede was niet verminderd. Op internationale conferenties waren plechtige beloften gedaan – *Education for All*, *Health for All*, ‘geen kind met honger naar bed’, enzovoort – met een jaartal waarin dit moest zijn verwezenlijkt, maar de jaren waren verstreken en geen van de doelen was gehaald. Op de VN Millennium Topconferentie in 2000 paste schaamte.

Het was een politiek opportuun moment: de wisseling der Millennia ging gepaard met ontvankelijkheid om op tal van terreinen dingen anders te gaan doen. Door de Millennium Declaratie te ondertekenen verplichtten staatshoofden en regeringsleiders van alle landen zich tot een koerswijziging: *As leaders we have a duty ... to all the world's people, especially the most vulnerable and, in particular, the children of the world, to whom the future belongs*. Zij bevestigden algemeen geldende beginselen: *Freedom, Equality, Solidarity, Tolerance, Respect for Nature en Shared Responsibility*, ook in het ontwikkelingsbeleid. Zij hanteerden niet mis te verstane bewoordingen om het verplichtend karakter tot uitdrukking te brengen: *We resolve to ensure*, en: *We will spare no effort*. Door de jaren heen zijn vele resoluties aangenomen die, om consensus te bereiken, gekenmerkt worden door omfloerst taalgebruik. In vergelijking daarmee is de Millennium Declaratie een wonder van klaarheid.

De MDGs vormen een onderdeel daarvan. Zij komen er niet voor in de plaats, maar zijn een uitwerking en toespitsing van enkele paragrafen, naast andere uitwerkingen, zoals de ratificatie van het verdrag tegen klimaatverslechtering en de resolutie van de Veiligheidsraad over de *Responsibility to Protect*. Kritiek op de uitwerking mag niet uitmonden in het afzweren van de doelstellingen zelf. Dan zijn we terug in de vorige eeuw, die bol stond van vage en tot niets verplichtende beloften.

De politieke betekenis is groot. Op het hoogst denkbare niveau werd vastgelegd dat de armoede in de wereld binnen vijftien jaar zou worden gehalveerd. Schaamte over de voorbije eeuw en zingeving voor de eeuw die nabij was verschaften politieke leiders een laatste kans schoon schip te maken, en een nieuw begin. Belofte maakt schuld. Die belofte kleineren en veronachtzamen zou definitief verraad inhouden van een klasse van de wereldbevolking die generaties lang stelselmatig opzij was geschoven door marktkrachten en geopolitiek.

De politieke betekenis strekt nog verder. Het wordt vaak vergeten, maar de MDGs gelden niet alleen ontwikkelingslanden, maar alle landen, ook binnen Europa en Amerika. En zij gelden onvoorwaardelijk: nergens staat geschreven dat de armoede alleen wordt gehalveerd wanneer er voldoende hulp van buiten komt of wanneer de internationale omstandigheden dat mogelijk maken. Het gaat niet alleen om internationaal beleid, maar bovenal om binnenlandse politiek. Economische crisis of niet: de armoede dient te worden verkleind en niet vergroot, bijvoorbeeld door de wijze waarop die crisis wordt aangepakt. Onvoldoende hulp is geen excuus: politieke leiders hebben beloofd: *We will spare no effort*.

Het niet bereiken van de halveringsdoelstelling verplicht tot extra inspanningen, voor en na 2015. Bovendien: halvering is niet genoeg. Vervolgens komt de andere helft. Ook dat ligt in de Millennium Declaratie besloten.

JAN PRONK

© Leonard Fäustle

Nergens in de Millennium Declaratie staat geschreven dat de armoede alleen wordt gehalveerd wanneer er voldoende hulp van buiten komt

Jan Pronk was minister voor Ontwikkelings-samenwerking in de kabinetten Den Uyl (1973-'77), Lubbers III (1989-'94) en Kok I (1994-'98). Van 2004 tot 2006 was hij speciaal VN-gezant in Soedan. Momenteel is hij hoogleraar aan het Institute of Social Studies in Den Haag.